

Monumentnummer*: 519722

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 02 september 2002
Kadaster deel/nr 82693/164

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*		
Driebergen-Rijsenburg	Utrechtse Heuvelrug	Utrecht		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Driebergen-Rijsenburg	B			8113

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1:

HOOFDGEBOUW (Sparrendaal).

Exterieur Het huis Sparrendaal werd gebouwd in 1754 op een terrein waarop in ieder geval al sinds 1644 sprake was van bebouwing. Het hoofdgebouw is een blokvormig, geheel onderkelderd huis van rode baksteen, met twee bouwlagen en een zolder onder een met Oudhollandse pannen gedekt mansardedak (oorspronkelijk een omlopend schilddak met zakgoot in het midden). Het dak wordt bekroond door een klokkenstoel (oorspronkelijk op de nok van het dak van de uitbouw aan de achterzijde) en is voorzien van vier schoorstenen, die zich bevinden op de nokeinden van het oorspronkelijke schilddak. De symmetrische voor- en achtergevel zijn zeven traveeën breed, op het niveau van de bel-étage en verdieping voorzien van meerruitsschuifvensters, op het niveau van het souterrain voorzien van bolkozijnen. De ingangspartij bevindt zich in de iets risalerende middelste travee en is rijk bewerkt. Een zes treden tellende hardstenen bordestrap leidt naar een dubbele toegangsdeur met waaivormig, ornamenteel bovenlicht, omlijst door zandstenen pilasters en een geprononceerde kroonlijst op kunstig gesneden consoles. Op de verdieping een klein balkon met een deels smeedijzeren, deels zandstenen, ornamentele balustrade in Marotstijl, toegankelijk via een meerruitsschuifvenster met ornamentele, zandstenen omlijsting van lisenen, gesneden klauwstukken en een gebogen latei met eenvoudig rocaille ornament in het midden. Het pand is op alle hoeken voorzien van geblokte pilasters en wordt bekroond door een hoofdgestel. Dit hoofdgestel is aan de voorgevel voorzien van een tandlijst en verhoogd met een balustrade. Oorspronkelijk werd de ingangspartij ter hoogte van de balustrade bekroond door een halfklaverbladvormig, ornamenteel opzetstuk. Dit is in de loop der jaren verdwenen. De linker- en rechterzijgevel zijn voorzien van drie, respectievelijk vijf venstertraveeën deels met meerruitsschuifvensters, deels blind. Op het dak

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een dakkapel met voluutvormige wangen en een schuifvenster. De middelste travee in de rechterzijgevel is voorzien van een kelderingang, waarboven een hardstenen gedenksteen ter herinnering aan de eerste steenlegging in 1754. De achtergevel heeft een centrale uitbouw van drie traveeën breed en één travee diep met een centrale ingangspartij in de middelste travee. Via een zes treden tellend hardstenen bordes leidt een dubbele deur met waaivormig bovenlicht gevat in een hardstenen omlijsting met diagonaal ingekerfd blokmotief, naar de tuinkamer. Boven deze toegang een schuifvenster in een ornamentale hardstenen omlijsting met voluutvormen aan weerszijden en bekroond door een getoogde lijst met eenvoudig rocaillemotief in het midden. Deze uitbouw aan de tuinzijde is voorzien van een schilddak met de oorspronkelijke nokhoogte.

Interieur Veel van het oorspronkelijke 18de eeuwse interieur werd tijdens de ingrijpende restauratie (1957-1964) door J. B. van Asbeck, die plaats vond na aankoop door de gemeente, vervangen door identieke nieuwe elementen. Deuren, deurkozijnen, balklagen, grote delen van de betimmering en de eenvoudige stucplafonds werden geheel vernieuwd. Het beeld van een deftig 18de eeuws interieur is evenwel blijven bestaan. De oorspronkelijke plattegrond en indeling zijn op wat kleine wijzigingen na instandgehouden. In een vijftal vertrekken op de bel-étage zijn de wanden bespannen met de authentieke, 18de eeuwse, geschilderde behangsels uit de bouwtijd of kort daarna, voornamelijk met landschappelijke scènes. In enkele vertrekken bevinden zich bovendien bovendeurstukken: een klassieke allegorie in grisaille op doek in de rechter voorkamer en 18de eeuwse Chinese papieren in de tuinzaal. Ornamentele marmeren schoorsteenmantels uit de bouwtijd zijn aanwezig op de bel-étage in de grote zaal aan de tuinzijde en de beide vertrekken rechts van de vestibule (oostkant). In enkele vertrekken op de bel-étage penant- en schoorsteenspiegels in gesneden lijst en voorzien van bladgoud, deels Lodewijk XV/Lodewijk XVI. Stucplafonds, deels vernieuwd, deels uit de bouwtijd, zijn aanwezig in de gang, de vestibule, de rechter voor- en achterkamer en de tuinzaal. De drie bovendeurstukken in de vestibule en gang werden eveneens uitgevoerd in stuc, putti verbeelden lente en zomer, herfst en winter en oorlog en vrede. Vestibule en gang hebben een wit marmeren vloer, gelegd in tegels van ca. 50 bij 50 cm. In het trappenhuis aan de westkant van het huis een trap met gesneden balusters en trapeuning uit de bouwtijd. Op de verdieping in de grote voorzaal een, deels bijgemaakt, imitatie wandtapijt behangsel uit het midden van de 18de eeuw, aangebracht door Van Asbeck tijdens de restauratie in 1957-1964.

Waardering HOOFDGEBOUW (Sparrendaal) is van algemeen belang: - Vanwege de architectonische vormgeving; - Vanwege de nagenoeg oorspronkelijke plattegrond en indeling; - Vanwege de gaaf bewaard gebleven 18de eeuwse interieurelementen, waaronder geschilderde behangsels; - Als representatief voorbeeld van een 18de eeuws landhuis in Lodewijk XV stijl; - Vanwege de kenmerkende ligging binnen de vroeg 18de eeuwse formele parkaanleg; - Vanwege de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats; - Als representatief voorbeeld van de restauratiepraktijk uit de jaren '50 en '60 van de 20ste eeuw.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Kasteel, buitenplaats

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument